

Het experiment

Uitgeverij Eenvoudig Communiceren / Lezen voor Iedereen

www.eenvoudigcommuniceren.nl

www.lezenvooriedereen.be

Het experiment is het achtste deel in de spannende, twintigdelige reeks *BoekenBoeien*. In deze serie zijn woorden verwerkt uit de *Basislijst Schooltaalwoorden umbo*. Leerlingen maken zo spelenderwijs kennis met woorden die van groot belang zijn bij de schoolvakken biologie, economie, wiskunde, natuurkunde en mens & maatschappij. De reeks *BoekenBoeien* bevat alle 1600 woorden uit de *Basislijst Schooltaalwoorden umbo*, gemiddeld 80 woorden per deel. **In *Het experiment* staan woorden uit de categorie natuurkunde.**

De *Basislijst Schooltaalwoorden umbo* is samengesteld door het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Amsterdam (ITTA), onderdeel van de Universiteit van Amsterdam, in opdracht van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling Amsterdam. Meer informatie: www.itta.uva.nl.

De serie *BoekenBoeien* is breed inzetbaar, en leent zich uitstekend voor zowel individueel als klassikaal en/of schoolbreed lezen. Drie keer per week twintig minuten lezen is voor leerlingen al voldoende om vooruitgang te boeken in leesvaardigheid en tekstbegrip.

www.boekenboeien.nl | www.boekenboeien.be

Naar een idee van Marian Hoefnagel en Helene Bakker

Tekst: Mirjam Kooijman

Vormgeving: Uitgeverij Eenvoudig Communiceren

© Uitgeverij Eenvoudig Communiceren, Amsterdam

Eerste druk: 2011

Tweede druk: 2017

Derde druk: 2024

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 8696 138 2

Het experiment

Mirjam Kooijman

Dit boek heeft het keurmerk Makkelijk Lezen

Voorwoord

Welkom bij *BoekenBoeien*: twintig spannende boeken die lekker makkelijk lezen. *BoekenBoeien* is geen gewone boekenreeks, er is iets bijzonders mee aan de hand. In elk verhaal staan namelijk ongeveer 80 woorden uit de *Basislijst Schooltaalwoorden umbo*.

In de *Basislijst Schooltaalwoorden umbo* staan woorden die je nodig hebt om de lessen op school goed te snappen. En voor later zijn ze natuurlijk ook handig.

De schooltaalwoorden in dit boek staan *schuingedrukt*. Sommige woorden ken je misschien al. Of je begrijpt de betekenis zodra je de rest van de zin leest. Zitten er woorden tussen die je nog niet kent? Zoek dan de betekenis op in de woordenlijst. Die vind je op bladzijde 58.

In totaal bestaat de *Basislijst Schooltaalwoorden umbo* uit 1600 woorden. Ze zijn ingedeeld in zes categorieën: algemeen, wiskunde, biologie, natuurkunde, economie en mens & maatschappij. In *Het experiment* staan woorden uit de categorie natuurkunde en de categorie algemeen.

Wist je dat lezen makkelijker wordt als je het vaak doet? Met drie keer twintig minuten per week merk je al een groot verschil. En de reeks *BoekenBoeien* bestaat uit maar liefst twintig delen. Dus mogelijkheden genoeg om te oefenen.

1.

Yasmina doet het tuinhekje achter zich dicht.
Hoe kan ze zo stom zijn niet aan de verjaardag van haar moeder te denken?

Haar moeder blijft woedend achter.

Yasmina voelt zich even rot, maar na drie stappen is ze dat rotgevoel alweer kwijt. Ze is op weg naar haar beste vriendin Laura. *Voorlopig* ziet haar dag er heerlijk uit.

Even voelt ze zich nergens *verantwoordelijk* voor, niet voor haar moeder, niet voor de troep in haar kamer, niet voor haar huiswerk. Ze laat het allemaal achter zich. Ze gaat lekker rondhangen tussen het *beton* in de boxen van de flat waar Laura woont.

Yasmina loopt onder de brug door. Ze hoeft nog maar een paar meter *af te leggen* om bij de betonnen, *kleurloze* flat te komen. Daar staat de flat *loodrecht* voor haar. Ze kijkt omhoog.

Laura staat op de galerij naar haar te roepen.

Yasmina stapt in de lift. De lift *stijgt*; ze voelt het in haar maag.

De deur van de lift gaat open en Laura staat voor haar neus. Ze heeft haar hondje Mimi bij zich.

Het hondje begint blij te blaffen als hij Yasmina ziet. Samen dalen ze weer naar de begane grond. 'Mocht je weg?', vraagt Laura.

Laura weet dat Yasmina veel ruzie heeft met haar moeder en dat ze daarom vaak huisarrest heeft.

Laura zelf heeft bijna nooit ruzie met haar moeder.

De moeder van Laura komt uit Peru.

Yasmina vindt haar lief, zacht en zorgzaam.

Veel liever dan haar eigen moeder. Die zeurt de hele dag: 'Maak je huiswerk! Ruim je kamer op! Ga een boek lezen in plaats van tv-kijken!'

De moeder van Laura zeurt nooit. Ze is alleen maar trots op Laura.

Nu ze aan haar moeder denkt, voelt Yasmina zich toch weer schuldig. Ze is de verjaardag van haar moeder helemaal vergeten! Ze *behoort* terug te gaan naar haar moeder met een bos bloemen, of een doosje chocolaatjes.

Met een zucht draait ze zich om. Ze kan haar moeder niet tegen alle verdriet beschermen.

'Ja, ik mocht weg', zegt ze tegen Laura. 'Laten we gauw naar de boxen gaan.'

2.

Ze lopen onder de flat door. Daar zijn boxen. Die zijn bedoeld om fietsen te stallen en spullen in op te bergen.

Maar dat doen maar weinig mensen.

De boxen zijn niet erg *geschikt* voor het opbergen van spullen. Ze zijn te ver van de woningen. Ze zijn *vochtig* en de *indeling* is onhandig. Doordat de gangen erg smal zijn, kun je je fiets moeilijk in de box krijgen.

De deuren van de boxen komen uit op donkere vochtige, gangen, met tikkende *waterleidingen*.

Van veel deuren zijn de sloten kapot. De bewoners kunnen ze niet meer *afsluiten*.

Andere boxen zijn wel afgesloten. Daar komen vaak al jaren geen mensen meer.

Het is een sombere omgeving, maar Yasmina en Laura *maken* er juist daarom graag *gebruik van*.

Hier komen geen zeurende moeders en strenge leraren.

Ze gaan de box binnen die bij het huis van Laura hoort. Er liggen wat oude *buizen* op de grond en er staat een oude bank. Lekker om te chillen.

Yasmina gaat op de bank zitten. Laura gaat liggen, met haar hoofd op de schoot van Yasmina.

Het hondje kruipt ook op de bank.

3.

De meiden hebben elkaar veel te vertellen.

In de onderbouw zaten ze bij elkaar in de klas, maar nu zit Yasmina in de sportklas en doet Laura zorg en welzijn. *Komend* jaar moeten ze examen doen en daarna komen ze waarschijnlijk op een andere school terecht. Nu al moeten ze *informatie* zoeken over alle opleidingen die er zijn.

Laura en Yasmina praten over een tweeling uit de klas van Laura. Het zijn twee Surinaamse jongens die sprekend op elkaar lijken. De een heet Damian en de ander heet Shaquille. Niemand kan ze uit elkaar houden. Yasmina vindt ze vooral zo leuk omdat ze de hele dag zitten te lachen om de kleinste dingen.

‘Het zou leuk zijn als we er allebei een als vriendje krijgen’, lacht Laura. ‘Twee hartsvriendinnen met bijna dezelfde vriend.’

‘Alsjeblieft niet’, zegt Laura. ‘Ga jij maar met een van die jongens, dan neem ik Jeroen wel.’

‘Jeroen’, gilt Yasmina, ‘die tatta?’

Laura geeft haar een harde duw. ‘Racist’, zegt ze.

Op dat moment begint het hondje te blaffen.

‘Ik ga wel even met hem naar buiten’, zegt Laura.

‘Blijf jij maar hier, volgens mij regent het.’

Yasmina blijft op de bank zitten. Ze heeft een BlackBerry van haar vader gekregen. Ze is er heel blij mee. Met de BlackBerry kan ze met al haar vrienden gratis pingen.

Ze heeft ook het telefoonnummer van Damian erin staan. Die durft ze voor geen goud te pingen. Ze pingt met Yu Ling, een meisje uit haar klas.

Kom je ook naar de box?, typt ze.
Nee, het regent, pingt Yu Ling terug.

Yasmina gaapt. Ze heeft slecht geslapen vannacht. Ze trekt de deken die op de bank ligt over zich heen en doet haar ogen dicht.

Na een tijdje komt Laura de box weer binnen. Ze is kletsnat van de regen. De jas die haar tegen de regen moet beschermen is doorweekt. De druppels lopen in haar bloes.

Laura's wangen *gloeien*. Ze struikelt over de *obstakels* op de vloer, grijpt zich vast aan een *leiding*, bereikt nog net de bank en valt boven op Yasmina.

'Au, wat *mankeert* jou', gilt Yasmina.

'Doe stil', zegt Laura. 'Straks horen ze ons!'

'Wie mag ons niet horen?', lacht Yasmina.

'Nee, stil, serieus', zegt Laura. 'Er is iets griezeligs aan het einde van de gang.'

4.

Laura kijkt haar vriendin aan.

‘Je weet toch die deur helemaal aan het eind van de gang, die altijd dicht is?’, zegt ze. ‘Mimi trok me de hele gang door naar die deur. Hij begon te blaffen en toen hoorde ik een raar gesis en getik. Laten we hier weggaan en de huismeester waarschuwen. Misschien zit er een *lek* in een gasleiding en hebben we straks een *ontploffing* in de flat.’

‘Doe niet zo overdreven’, zegt Yasmina. ‘Gas ruik je. Er moet een andere *verklaring* voor zijn.’

Ze staat op en loopt de box uit, naar de deur aan het einde van de lange gang.

Laura en Mimi lopen mee. Het hondje begint weer aan de riem te trekken en te blaffen, maar hij kwispelt erbij.

‘Er is iemand binnen die hij kent’, zegt Laura.

‘Ik hoor mannen praten. Misschien is de huismeester al binnen om de boel te repareren.’

Ze wil de deur opendoen, maar kijkt verbaasd.

Op de plaats van de knop zit een vreemd

apparaatje. ‘Wat is dat voor apparaat?’, zegt ze.

Yasmina kijkt ook.

‘Het lijkt wel het slot van een hoteldeur. Zo’n slot dat je moet openen met een pasje’, zegt ze. ‘En er staat ook een nummer op.’

‘Een telefoonnummer’, zegt Laura. ‘Kijk maar, tien cijfers, en het begint met: 06.’

Yasmina knikt. Dan raakt ze met haar hand het apparaatje aan en voelt een flinke *schok*.

Ze pakt met een pijnlijk gezicht haar hand vast.
'Shit, dat ding staat onder stroom', zegt ze.
Laura klopt op de deur.
Het wordt stil achter de deur, geen gepraat, geen
gegis en geen getik meer.
Laura en Yasmina kijken elkaar aan.
'Laten we weggaan hier!', zegt Laura.

5.

De vriendinnen lopen zo snel mogelijk naar buiten. 'Kunnen we niet wachten tot die mensen naar buiten komen? Dan kunnen we zien wie het zijn', zegt Yasmina.

'Ben je gek', antwoordt Laura, 'dan zien ze ons en worden we gepakt. Wat daar gebeurt, is vast illegaal. Er zit een raar slot op de deur en het wordt opeens stil als ze ons horen. We moeten zo snel mogelijk wegwezen. Laten we naar jouw huis gaan.' 'Nee', zegt Yasmina, die even aan haar jarige moeder denkt, 'we gaan naar de Meram.'

De Meram is een Turks restaurant, op de hoek van Laura's flat. De meisjes komen er vaak om een döner te eten. Te vaak eigenlijk. Al het zakgeld van Yasmina gaat op aan döner. Thuis, aan tafel met haar moeder, is het niet gezellig. Daar eet ze bijna niks.

Haar moeder vraagt altijd maar door: 'Hoe gaat het op school, wat heb je voor huiswerk, wat heb je geleerd?'

En dan verdwijnt haar eetlust snel.

Shit, nou denkt ze weer aan haar moeder.

Yasmina neemt een hap van haar döner en kijkt naar buiten. Haar gezicht begint te gloeien. Buiten loopt een lange Marokkaanse man. Het is haar vader.

Dat is gek, die woont hier helemaal niet.

Sinds haar vader en moeder gescheiden zijn, woont hij in een heel ander deel van de stad. Haar vader komt nooit meer in deze buurt.

‘Hé kijk’, zegt Laura, ‘daar loopt mijn moeder.’

Yasmina ziet de moeder van Laura nu ook. Zij loopt vlak achter haar eigen vader. Laura wil naar buiten rennen, maar Yasmina houdt haar tegen.

‘Zie je niet waar ze vandaan komen?’, zegt ze.

Laura kijkt haar aan en zakt neer op het bankje van de snackbar.

Het lijkt er wel heel erg op dat ze allebei uit de gangen onder de flat vandaan komen.

6.

Het is zondagochtend, lekker niet naar school.
Yasmina ligt in haar bed. Ze speelt met haar
BlackBerry.

Ze maakt er urenlang gebruik van. Met het *toestel*
kan ze Laura dag en nacht bereiken. En dat is
belangrijk.

Ze doet een spelletje en kijkt dan verder in het
apparaatje. Het is een heel mooi toestel.

Elke keer ontdekt ze nieuwe dingen die je ermee
kunt doen.

Het heeft ook een handige indeling. Ze kijkt nu in
de notities.

Hè? Daar staat iets wat ze er niet zelf ingezet heeft.
Er staat: ef-ta-ja sim-sim.

Ef-ta-ja sim-sim?

Het klinkt haar bekend in de oren. Ze heeft het
eerder gehoord, maar waar?

Ik ping het Laura, denkt ze, misschien weet zij het.

Nooit van gehoord, pingt Laura terug.

‘Yasmina, kom je naar beneden?’, roept haar
moeder.

Maar Yasmina rekt zich uit, sluit de BlackBerry af
en draait zich lekker om.

7.

Yasmina en Laura zijn klaar met school en lopen naar huis.

Laura vertelt over een *experiment* dat ze bij de kookles hebben gedaan.

Ze moesten in twee schalen bloem mengen. In de ene schaal met koud water uit de kraan en in de andere schaal met warm water uit een waterkoker. ‘Het meel met het warme water werd heel plakkerig’, zegt Laura. ‘Volgens onze leraar komt dat door de gluten in het meel. Die gaan binden als ze warm en vochtig worden. Daarna moesten we informatie zoeken over gluten.’

Yasmina luistert maar half, maar ze vangt het woord experiment op.

‘Wat betekent experiment?’, vraagt ze.

‘Een experiment is dat je iets probeert en kijkt wat er gebeurt’, zegt Laura.

‘Weet je wat’, zegt Yasmina, ‘we gaan ook een experiment doen. Kom, we gaan naar de geheimzinnige box.’

Na tien minuten lopen bereiken ze de ingang van de boxruimte. Het is weer stil, koud en vochtig in de gang. Ze lopen naar de geheimzinnige box met dat vreemde slot.

De deur van de *naburige* box staat op een kier.

Laura kijkt naar binnen.

Het stinkt en er lekken *waterdruppels* uit een leiding boven in de box.

Onder de leiding ligt een *plas* vies bruin water.
In een hoek staat een *vat*. Het is van grijs *materiaal*.
Een soort plastic.
Het is een vies oud vat. Is iemand het vergeten weg
te halen? Laura gaat naar binnen. Ze doet het vat
open. Er *stijgt* een smerige damp *op* uit het vat.
In het vat zit smerige bruine troep.
'Het lijkt wel *aardolie*', zegt Laura.
'Pas op', zegt Yasmina, 'het is misschien *brandbaar*'.

In de hoek van de box staat een ijzeren *staaf* van
vier *dm* lang.
Laura pakt de staaf en begint te roeren. Uit de drab
stijgt een bedorven lucht op.
De maag van Yasmina *trekt zich samen*. Ze moet
bijna overgeven.
'Stop daarmee', zegt ze tegen Laura, 'dat spul is
giftig. Die lucht is niet geschikt om in te ademen.'
Ze *bescherm*t haar mond en ogen met haar sjaal.

Laura blijft rustig verder roeren.
Dan horen ze iemand aankomen.
'Laten we gaan', zegt Yasmina.
Laura wil snel het deksel op het vat draaien.
Ze draait zo stevig aan het deksel, dat het uit haar
handen schiet en het vat omvalt. De dikke smerige
troep *stroomt weg* over de vloer.
'Wegwezen', sist Yasmina.
Samen rennen ze de gang uit naar buiten.
'Wat was nou je experiment?', vraagt Laura al
rennend.

8.

Het is koud. Er komt *vorst*, heeft de weerman gezegd. Yasmina houdt niet van vorst.

Als het gaat vriezen, moet ze schaatsen met haar moeder.

Yasmina ligt op de bank en kijkt tv. Ze zapt rond en blijft steken bij een tekenfilm over Ali Baba en de veertig rovers. De prinses in Ali Baba heet net als zij: Yasmina.

Dan gaat de huistelefoon. Yasmina neemt op.

‘Hallo Simsim, dag habiba, hoe gaat het met je?’

Kom je nog eten vanavond?’

Het is haar oma, de moeder van haar vader.

De oma van Yasmina is Marokkaans en noemt haar kleindochter altijd Simsim. Simsim, de bijnaam van prinses Yasmina uit Ali Baba.

Yasmina spreekt met oma af dat ze komt eten en belt haar vader.

Die kan haar ophalen en dan kunnen ze samen naar oma rijden.

Aan het eind van de middag rijdt Yasmina met haar vader naar haar oma. Het is gaan sneeuwen en nu is er een file. Alle auto’s staan stil. Er zit geen *beweging* meer in. Yasmina speelt met de knopjes van de radio.

‘Papa, vroeger bleef je vaak met de moeder van Laura praten als je me daar kwam ophalen. Zie je haar nog wel eens?’

‘Ach nee’, zegt haar vader. ‘Ik woon nou te ver weg.’

Denk je nog vaak aan vroeger?’

‘Soms’, zegt Yasmina. ‘Ik weet nog goed dat we vaak met zijn allen naar het park gingen in de zomer.

Met mama en Driss, Laura, Yu Ling en haar ouders.’

‘Ach ja’, zegt haar vader, ‘Yu Ling, zie je die nog wel eens?’

‘Ja hoor’, zegt Yasmina. ‘Ze zit bij mij op school, maar dan op de havo.

Weet je wat ook leuk was? De verhalen die je vertelde toen ik klein was. Die van Ali Baba en de veertig rovers bijvoorbeeld.’

‘Het waren leuke momenten’, zegt haar vader.

‘Maar nu zitten we in de file en het schiet niet op.

Mag ik je telefoon even? Dan kan ik oma bellen dat we wat later komen.’

Yasmina geeft de telefoon aan haar vader. Hij belt oma en zegt in het Arabisch dat ze de couscous nog even warm moet houden. Dan speelt hij nog even met het toestel.

‘Bevalt die BlackBerry je goed?’, vraagt hij.

‘Hij is geweldig’, zegt Yasmina.

’s Avonds in bed kijkt ze in de telefoon bij de notities. Ef-ta-ja sim-sim is weg. Maar nu weet ze weer wat het betekent.

Ef-ta-ja sim-sim betekent: Sesam open u. Vroeger vertelde haar vader het verhaal van Ali Baba vaak.

Op het spannendste gedeelte van het verhaal riep haar vader dan: ‘Ef-ta-ja sim-sim!’

Arabisch voor: Sesam open u!

Misschien, denkt Yasmina, gaat de deur van die geheimzinnige box zo ook wel open.

Hoeft ze alleen maar ef-ta-ja sim-sim te roepen. Dat zou makkelijk zijn. Te makkelijk. Er moet nog iets anders zijn. Ineens weet ze het, er stond een telefoonnummer op de deur. Wat zou er gebeuren als ze 'ef-ta-ja sim sim' naar dat nummer sms'en? Ze belt meteen Laura.